

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania J.D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.

o prawo do emerytury górniczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 4 lipca 2023 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 680/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. na rzecz J.D. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

(J.C-S.)

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. decyzją z dnia 18 sierpnia 2021 r. odmówił JD prawa do emerytury górniczej, albowiem do dnia 23 lipca 2021 r. z wymaganego okresu dwadzieścia pięć lat pracy górniczej łącznie z czasem pracy równorzędnej, udowodnił okres wynoszący jedynie 20 lat, 10 miesięcy i 1 dzień, w tym 16 lat, 7 miesięcy i 12 dni pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 23 lutego 2022 r., sygn. akt VIII U 1224/21, oddalił odwołanie od ww. decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze. W ocenie Sądu, w rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy w przypadku ubezpieczonego istnieją podstawy do zastosowania art. 50c ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, to jest zaliczenia jako pracy równorzędnej z pracą górniczą dalszych niegórniczych okresów zatrudnienia przypadających po ustaniu zatrudnienia ubezpieczonego w Kopalni Węgla Kamiennego, zgodnie z którym za pracę równorzędną z pracą górniczą uważa się zatrudnienie przy innych pracach, nie dłuższe niż 5 lat, do których pracownicy wykonujący prace określone w ust. 1 i w pkt 1 i 2 przeszli w związku z likwidacją Kopalni Węgla Kamiennego, zakładu górniczego, przedsiębiorstwa lub innego podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-4. Sąd I instancji zaznaczył, iż z materiału dowodowego rozpatrywanej sprawy wynika, że stosunek pracy ubezpieczonego w Kopalni Węgla Kamiennego ustał w styczniu 1999 r. w wyniku porozumienia stron w związku z redukcją zatrudnienia - na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. Nr 4 z 1990 r., poz. 19, obecnie ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, Dz.U.2018.1969 t.j.), na co jednoznacznie wskazują zapisy w świadectwie pracy z 21 stycznia 1999 r. Tymczasem otwarcie likwidacji zakładu pracy nastąpiło w dacie późniejszej, to jest 1 lutego 1999 r., co wynika z pisma Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z 15 grudnia 2021 r., wobec czego - w ocenie Sądu - brak jest podstaw do przyjęcia, że do rozwiązania stosunku pracy z ubezpieczonym doszło na skutek likwidacji zakładu pracy.

Na skutek apelacji ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 23 lutego 2022 r., Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 680/22, zmienił zaskarżony wyrok wraz z poprzedzającą go decyzją organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej, poczynając od dnia 1 czerwca 2021 r. oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Oddział w Zabrze na rzecz ubezpieczonego zwrot kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie budzi wątpliwości, iż ubezpieczony legitymuje się wymaganym okresem pracy górniczej wynoszącym łącznie z okresem pracy równorzędnej co najmniej dwadzieścia pięć lat. Poza bowiem uwzględnionym przez organ rentowy okresem pracy górniczej w wymiarze 20 lat, 10 miesięcy i 1 dnia (w tym 16 lat, 7 miesięcy i 12 dni pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) - wbrew odmiennemu stanowisku Sądu I instancji - do okresu przedmiotowej pracy zaliczeniu podlega również w wymiarze nie dłuższym niż 5 lat, jako praca równorzędna, zatrudnienie ubezpieczonego od 25 stycznia 1999 r. w O. Sp. z o.o. w G. (trwające do 31 stycznia 2018 r.), przypadające po rozwiązaniu z dniem 21 stycznia 1999 r. stosunku pracy łączącego go od 22 lutego 1984 r. z Kopalnią Węgla Kamiennego w B. na zasadzie porozumienia stron w związku z redukcją zatrudnienia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego analiza treści art. 50c ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prowadzi do wniosku, iż intencją ustawodawcy było umożliwienie górnikom, których Kopalnia Węgla Kamiennego (lub inny wymieniony w tym przepisie zakład) uległa likwidacji, dopracowania okresu, nie dłuższego niż 5 lat, w innych dowolnych podmiotach, nawet zupełnie niezwiązanych z górnictwem, i w konsekwencji uwzględnienie tego dodatkowego okresu zatrudnienia przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej, jako okresu równorzędnego z pracą górniczą. Ustawodawca wprowadził jednak ograniczenie polegające na tym, że z uprawnienia tego można skorzystać tylko w przypadku likwidacji kopalni (lub innego podmiotu wymienionego w przepisie). Z powyższego należy wyprowadzić wniosek, że koniecznym warunkiem do uznania okresu zatrudnienia u innego pracodawcy za okres równorzędny z pracą górniczą, jest istnienie związku przyczynowego pomiędzy podjęciem tego zatrudnienia a likwidacją Kopalni Węgla Kamiennego. O przerwaniu tego związku przyczynowego na pewno można mówić wówczas, gdy z okoliczności faktycznych sprawy bezspornie wynika, że przyczyna rozwiązania stosunku pracy nie była związana z zakończeniem bytu prawnego pracodawcy, zwłaszcza gdy pracodawca po ustaniu łączącej strony umowy o pracę nadal istniał. Sekwencja zdarzeń, czyli

rozwiązanie stosunku pracy ubezpieczonego z Kopalnią Węgla Kamiennego z dniem 21 stycznia 1999 r. w związku z redukcją zatrudnienia oraz rozpoczęciem likwidacji Kopalni Węgla Kamiennego z dniem 1 lutego 1999 r., w przekonaniu Sądu Apelacyjnego jednoznacznie wskazuje, iż bezsprzecznie przyczyna ustania stosunku pracy ubezpieczonego była nierozzerwalnie związana z planowanym zakończeniem bytu prawnego jego dotychczasowego pracodawcy, co w konsekwencji uzasadnia uznanie za pracę równorzędną z pracą górniczego jego zatrudnienia podjętego od 25 stycznia 1999 r. w O. Sp. z o.o. w G. w wymiarze nie dłuższym niż 5 lat zgodnie z powołanym wyżej art. 50c ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 czerwca 2022 r. złożył organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości i domagając się przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. albowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, w ten sposób, że Sąd oddali odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze z dnia 18 sierpnia 2021 r., względnie uchyli zaskarżony wyrok i przekaże sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu i zasądzi na rzecz organu rentowego koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych. Jako podstawę skargi kasacyjnej organ rentowy wskazał na naruszenie prawa materialnego, a to: art. 50c ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez błędne uznanie, że w przypadku odwołującego została spełniona przesłanka legitymowania się okresem pracy górniczej wynoszącym łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej dwadzieścia pięć lat dla mężczyzn w sytuacji, gdy w obecnie obowiązującym stanie prawnym wskazanym w art. 50c ust. 2 pkt 2, który to przepis podlega ścisłej wykładni, wyraźnie mówi się o zatrudnieniu przy innych pracach, nie dłużej niż 5 lat, do których pracownicy wykonujący prace określone w ust. 1 i w pkt 1 i 2 przeszli w związku z likwidacją kopalni, zakładu górniczego, przedsiębiorstwa lub innego podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-4 oraz art. 50 a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędne uznanie, że odwołujący spełnia

wszystkie konieczne przesłanki prawa do emerytury górniczej ze względu na wiek w sytuacji, gdy ubezpieczony nie legitymuje się wymaganym dwudziestopięcioletnim okresem pracy górniczej i równorzędnej do pracy górniczej, a tym samym nie spełnia wszystkich koniecznych przesłanek prawa do emerytury górniczej ze względu na wiek z art. 50a ust. 1 ustawy emerytalnej, a zatem dochodzone świadczenie mu nie przysługuje.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego związanego z koniecznością jednoznacznego rozstrzygnięcia, czy w świetle regulacji możliwe jest przyjęcie, że sekwencja zdarzeń, czyli rozwiązanie stosunku pracy przez ubezpieczonego w oparciu o porozumienie stron w związku z redukcją zatrudnienia - na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, przed rozpoczęciem likwidacji Kopalni Węgla Kamiennego pozwala na przyjęcie, że przyczyna ustania stosunku pracy ubezpieczonego była nierozzerwalnie związana z planowanym zakończeniem bytu prawnego jego dotychczasowego pracodawcy, co w konsekwencji pozwala na przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia. Czy możliwe jest przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej od dnia 1 czerwca 2021 r. w sytuacji, gdy rozwiązał on stosunek pracy z Kopalnią Węgla Kamiennego z dniem 21 stycznia 1999 r. w związku z redukcją zatrudnienia, na co jednoznacznie wskazują zapisy w świadectwie pracy z dnia 21 stycznia 1999 r., podczas gdy otwarcie likwidacji zakładu pracy - Kopalni Węgla Kamiennego - nastąpiło w dacie późniejszej, tj. 1 lutego 1999 r. co jednoznacznie wynika z pisma Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 15 grudnia 2021 r. na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 26 lutego 1999 r. do rejestru handlowego wpisano wzmiankę o otwarciu likwidacji Kopalni Węgla Kamiennego. Zgodnie zaś z aktem notarialnym rep. A nr [...] z dnia 1 lutego 1999 r. datę rozpoczęcia likwidacji ustalono na dzień 1 lutego 1999 r.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o jej oddalenie i zasądzenie

od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Przypomnieć należy również, że skarga kasacyjna nie jest (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zatem zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Zwrócić uwagę należy również na to, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek

wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580; z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 71/13, LEX nr 1331300). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości.

Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje taki problem, który mający znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Za istotne zagadnienie prawne uznaje się więc zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Poza tym przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na

rozbieżne oceny prawne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek organu rentowego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w zasadzie postawione w tym wniosku pytania, nie spełniają wyżej określonych kryteriów. W uzasadnieniu wniosku nie wskazano, dlaczego zagadnienie jest istotne i w zasadzie nie zostało sformułowane zagadnienie prawne, jak również nie przedstawiono żadnych argumentów prawnych, które wykazałyby możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Strona skarżąca opowiedziała się jedynie za taką wykładnią przepisów, która w istocie doprowadziłaby do rozstrzygnięcia sprawy niekorzystnie dla ubezpieczonego.

W wyroku z dnia 18 stycznia 2018 r. Sąd Najwyższy (II UK 654/16, LEX nr 2453051) wyjaśnił, jak należy rozumieć zwrot przejście „w związku” z likwidacją kopalni, o którym mowa w art. 50c ust. 2 ustawy emerytalnej podkreślając, że akcentowany jest związek funkcjonalny tego „przejścia” z utratą pracy górniczej. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 50c ust. 2 ustawy emerytalnej mowa jest o „przejściu w związku z likwidacją kopalni”, a nie zaś – jak stara się to zasugerować organ rentowy – o przyczynie i sposobie zakończenia stosunku pracy, ani też o momencie rozpoczęcia procesu likwidacji. Okoliczności te pozostają irrelevantne o ile - tak jak zostało to wykazane w przedmiotowej sprawie – nie został przerwany związek przyczynowy pomiędzy likwidacją kopalni a podjęciem zatrudnienia. Słusznie zważył Sąd Apelacyjny, przywołując wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2019 r., sygn. akt III UK 367/18, że o przerwaniu tego związku przyczynowego można na pewno mówić wówczas, gdy z okoliczności faktycznych sprawy wynika, że przyczyna rozwiązania

stosunku pracy nie była związana z zakończeniem bytu prawnego pracodawcy, zwłaszcza gdy po ustaniu łączącej strony umowy o pracę pracodawca nadal istniał. Podkreślić należy również, że nie tylko sekwencja zrzędzeń w przedmiotowej sprawie – na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny – ale również ich zakres temporalny oraz chronologia występowania pozwalają przyjąć, że przyczyna rozwiązania stosunku pracy ubezpieczonego była bezpośrednio związana z zakończeniem bytu prawnego pracodawcy, czyli likwidacją Kopalni Węgla Kamiennego.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy wskazać, iż wszelkie wątpliwości zawarte w pytaniach strony skarżącej przedstawionych w uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały wyjaśnione przez judykaturę, a brzmienie przepisów ustawy emerytalnej dotyczące uznania za pracę równorzędną z pracą górniczą (na ten temat H. Kuryło (w:) B. Gudowska, K. Ślęzak (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, Warszawa 2013, III. Pojęcie pracy równorzędnej z pracą górniczą) w myśl art. 50 c ust. 2 pkt 2 nie stwarza problemów wykładniczych. Nie istnieją w tym zakresie żadne rozbieżności w orzecznictwie, których wyjaśnienie wymagałoby ingerencji Sądu Najwyższego (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, 22 marca 2018 r., I UK 237/17). Podsumowując, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. Rozstrzygnięcie w punkcie drugim ma swoje oparcie w regule z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[as]

T.L.

